

in sijajnih stvari n. pr. led, sneg, zrcalo, vodo i. t. d., kadar sije solnce na nje. 6. Branje, pisanje, šivanje itd. na solnci. 7. Prevelika svetloba in prenapla izprememba svetlobe. 8. Ponočno delo, prah in dim — posebno po delalnicah. Takim je treba priporočati pogosto oči izpirati, večkrat nekoliko časa počivati in krog sebe gledati, sobe snažiti in zračiti. 9. Kvarno očem je tudi navadni dim, še bolj pa tobakov dim, ker se v tobaku nahajajo otrovne (strupene) tvarine. 10. Čitanje mej potjo, na vozu, ali mej vožnjo na železnici, ker je okó nemirno in se zelo trudi. 11. Hitro čitanje, prepisovanje, risanje po vzorcih, branje v postelji je očem tudi škodljivo. 12. Kvarno očem je vsak krvni naval, kar provzrokujejo razne okoliščnosti n. pr. neprimerne tesne obleke, trdi neugibnični zavrtniki, pasi, stani na zadržuljico i. t. d. 13. Močen svetloben odsev je zelo škodljiv; solnce naj ne sije v sobo; ravno tako je kvarno očem, ako stene nasproti stoječih hiš svetlobo preveč odsevajo. 14. Deklicam naj se pové, da ne nosijo senčnikov preživih barv, ker je odsev prejak. Nekateri stariši svojim nežnim frajlicam celó rudečo prevlečene senčnike omislijo —, da bi se ne videle blede; — no so pač šegavi ljudje. — Pri deklicah tudi naličja ne smejo biti živih barv, ker to očem škoduje. — Sploh naj pa učitelj v šoli odstrani vse, kar bi utegnilo otročjem očem škodovati. Konečno naj le še to omenim: Če vzgojitelj v šolo dobi užé na očéh bolnega otroka, naj nemudoma starišem naročí, da ga pošljejo k večšemu zdravniku, kajti le ta zna bolezen in nje vzrok spoznati ter najti pravo zdravilo.

Vaški Jerni.

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

17.

Da bodo naše hčere pravične, bodimo tudi mi pravični do njih; a prerediti smo pravični.

Rodila se nam je hči. Užé to nam ni največ zelo všeč. Deček bi nam bil ljubši. Ali verjemite, da novorojena hči je nedolžna pri tem, vendar pa mora ona mnogokrat občutiti našo nezadovoljnost. Dostikrat ne vidi ona zato po cele tedne našega prijaznega obraza; hudujemo se nad njo, ako se moramo le količkaj truditi z njo, in tudi ni nam všeč, ako se malo trudimo. Mislimo si: Glejte, ko bi bil deček, kako malo truda bi nam prizadejal, in koliko bi se dalo napraviti iz njega! — Toda, imamo le hčer! Žalibog!

Ljudje največ ne vedó ceniti ženske; le tista veljá kaj pri njih, ki se je, recimo, omožila s kakim imenitnejšem, potem tista, ki je postala, recimo, profesorica ali vsaj otroška vrtnica. Tista je pri ljudéh kaj vredna, ki si prisluži toliko, kakor kak mož. Ali ona, ki modro vlada v domači hiši, ki živí in trpí le za svoj dom, za svojega moža, svoje otroke, — oj, ta ni vredna mnogo! Kdo govori o nji! Kdo jo občuduje! In vendar ona koristi več národu, nego tisoč drugih učenih. In ker ni mogoče vsem starišem vzgojiti svojih hčerá tako, da bi enkrat pridigovale svojo učenost raz katedrov, ter razsvitljevale s svojo modrostjo glavnice svojih slušateljic, zato niso hčere pri njih vredne nič.

Kogar ne ljubimo, s tem se tudi ne bodemo pečali z onim veseljem, katero je potrebno pri vzgoji. Slaba navada je ta, da stariši one otroke, katere posebno ljubijo, tudi pitajo z boljšo jedjó, ter jih lepše oblačijo, nego druge. Dalje smejo njih ljubimci tudi mnogokrat biti samoglaví, nepokorni in hudobni, a ne skriví se jim zato niti enega lasú. I oni, ki nam niso takó priraščeni na srce, se ne smejo niti ganiti, in užé godrnjajo stariši, jih svaré in celó kaznujejo. Celó nič nimajo zoper to, ako ljubimci te

uboge zanemarjence dražijo, zaničujejo in tepó. — In da so mej temi zanemarfjenci le predostikrat deklíce, tega menda mi ni treba ponavljati.

Kakšen sad ima taka vzgoja, ako jo moremo še imenovati tako? Naj potožijo komu deklíce, da se ravná takó z njimi, reče se jim, da stariši užé vedó, zakaj ravna jo tako; ali reče se jim celó: kaj hočeš imeti družega, saj si le deklè; s teboj se ne bodo upirali toliko, kakor z dečkom.

In zakaj ne? Ali vé kdo kakov pameten vzrok za to? Jaz ga ne vem. Le sam predsodek, da ženska ni vredna toliko nego moški, le sam ta pregrešen predsodek nas ovira, da vzgoja naših hčérá je na tako nizki stopinji.

Toda včasih je zopet drugače. Včasih se vse storí za hčere, in nič za dečke. Tako ravna jo oni stariši, ki mislijo, da jim bodo hčere enkrat več koristile, nego dečki. Se vé, to je ravno tolika napaka, kakor, ako se čisto zanemarfja jo.

V navadnem življenji je v obče razširjeno ono mnenje, da neha ženska mnogo prej biti otrok, nego deček. Zato jo začnó ljudje tudi mnogo prej vikati, ter ji dajati naslov „gospodičina“. S tem se dela hčerkam le krivica. Vikamo navadno onega, kogar spoštujemo; ali nasprotno tudi onega, kogar zaničujemo ali komur hočemo pokazati, da ni na tako visoki stopnji nego mi, in slednjič tudi tujce. Toda, ako vikamo dekleta, ki še niso prišle do prave zrelosti, mislimo tudi izkazati s tem le nekako spoštovanje do njih. Vender ne dosežemo nič družega, kakor da jih napihujemo. To je krivično.

(Dalje prihodnjič.)

Lepopisje v národni šoli.

(Franjo Gabršek.)

(Konec.)

6. Lepopisje v národni šoli mora, kakor vsak drug predmet, meriti kolikor mogoče na praktično življenje. Zato treba, da si prisvojé učenci značajnega rokopisa, kateri jim bode ostal ves čas življenja. Otroci pozneje malo ali nič ne pišejo; kako lahko se torej zgodí, da čez nekaj let še sence tako ne pišejo, kot so v šoli pisali. V tem obziru bi oni skoro prav imeli, ki tožijo, da se v zdanjej šoli na lepo pisavo vse premalo pazi. Z značajno pisavo se more ponašati le oni, kdor se je užé v šolskih letih trudil, da je vse, kar je pisal, tudi lepo pisal. Pa tudi to bi znalo značajnej pisavi škodovati, ker v črtane zvezke vse predolgo pišemo. S tem se učenci premalo vadijo, s prosto roko in s prostim očesom črke z jednako gornjo ali spodnjo dolgotstjo pisati. Okó se ne navadi različnih visočin prav primerjati. S početka se vé, da se črtanim zvezkom ni mogoče ogniti, a pozneje, ko so učenci užé nekaj izurjeni, lahko prosto pišejo brez črtanih vrst, bodi si v zvezke ali na pločice. Ker pa je prehod k nečrtanim zvezkom težak, zato se tù sosebno slabejšim pisarjem lahko pomaga s pisalnimi mrežami ali s podkladki. Na konci šolskega pouka gleda naj se tudi na to, da se otroci polagoma privadijo takšnej pisavi, kakeršno bodo v življenji rabili, namreč ne prevelikej, katera se v življenji navadno ne rabi. S tem se jim bode prehod v življenje zeló olajšal, in značajna pisava bode mnogo pridobila.

Omenim naj še različnih predlog ali vzorcev, ki so se poprej zeló rabili in kateri so nadomestovali predpisovanje na šolskej tabli. Gledé današnjih boljših metod in z obzirom na vkupni pouk, kateri moramo tudi pri lepopisji gojiti, ne bomo se v nemali niti za take predloge niti za zvezke z litografovano prvo vrsto. Predloge mogle bi se jedino le pri izurjenejših učencih izven lepopisne ure uporabljati kot obrazovalno sredstvo čuta za red in lepoto. Sicer pa bodi učitelj pravi vzor učencem.